

[Erdélyi Magyar Adatbank]

Visky András: Goblen

Egész-rész

Az ember itt

A testnek az ő szenvedése cél
előtt? Vagy tán a légszomj stációi?
Egy hely az ég alatt, ahol lerogyni?
Kicsuklani? A másik még elél
s alél egy újabb kört? És nélküled?
Mi van, az abba sohase maradna?
Csak része vagy? És senki sem akadna,
ki helyetted egész? (Halál-tünet?)
Ki kérdez itt? S vajon ki válaszol?
S a válasz ismét újabb körre szól?
És visszakövetkeztet eredetre?
Az újabb mondat újabb szerzemény?
Ragadomány? Avagy talán: remény?
(Az ember itt kevés a szeretetre.)

Áhítatok. A fehér test

a fehér test, ahogy az asszonyok
a vízből kiemelték. és a Duna,
amint becsukódik és elsimul.
hajnalra jég borul fölé,
önnön ege szorítja a meder
emléktelen üledékéhez. a
jégre hó, a hóra farkasok
nyomai, mondják, a sziget
felől. asszonyi kezek között,
gazdátlanul, a test

*

a víz felett előbb, szabadon.
külön a test és külön a lélek
mozdulatlan felhője. mikor
veszi észre vajon a végsőt?
mikor pillantja meg a folyó
tükrében, lent, és nem követi
tovább az örvendező izmokat, a
repsve lebegő mellkast? végignézi
a lélek a zuhanást, tehetetlenül,
és megindul azután a szél hátán,
fölfelé, a víz elcsöndesülvén.
visszahull a teremtés töretlen
egébe. idelent meghasad a felszín,

mintha felcsapó madár szárnya
hegyétől, és magába fogadja iszonyú
üvöltéssel a testet, villanásnyi
történetével együtt, metszett
követ akár

*

a homlok metszett köve
halálos csapásnak érzi már
a tükör érintését, megtorpan
a bentrekedt vér az erek
koromsötét alagútjaiban,
rövid ideig még a márvány
örökkévaló színeit vetíti a
megfeszült bőr felszínére. és
megérik a parton görnyedő
asszonyok mind, elengedik a
vásznak, elnémul a gyolcsok
roppant vihara a kezek alatt,
föld és ég között

*

a föld és az ég között kezek,
vásznak, a lemeztelenült
most-született ragyogása a
part kövein. és emlékszem az
elsuttogott történetekre. mint

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Visky András: Goblen

akik még egyszer összeillesztik
a széthullt időt, mígnem helyére
kerül a két kar, a szemhéjak,
az érintetlen ajkak. emlékszem
a test megjelölt égtájaira, asszonyi
fejek körberingó, haláltalan
égitesteire. a mélységből kiáltok
hozzád, Uram

Áhítatok. A kertész kutyája

estéről estére betekint
az ablakon, lényét töretlen
hó keretezi. Hullt levél,
dermedt bokrok álma lakja
a kertet, fagy páncélja
ezüstözi az ágakat – :
szavak. Váratlan, rémült
találkozások

*

véget ér, így: ég pereme
a csöndesen háborgó vizeket.
Véget ér és éri vég, egymásba
hatolnak. Menni kell, tovább,
jelenetről jelenetre élni,
láthatóan

*

vergődő állat az úton, a hó
sebhelye. Nem élet már és
nem tetem, senkié, a teremtés
köztes idejében, mely nincs
is; a való lét valamennyi
látszatát elveri magától. Volt
neve is, amelyen időről időre
szólították s tudta az utat,
könnyedén odahagyta nyomait
a kertben, vízbe gázolt,

küszöbön pihent el, oldalára
dőlvé, a napon

*

négy láb, külön-külön feladattal,
az ég négy oszlopa. Véget ér.
Fogadd el, Uram, fogadd el

*

fogadd el, fakadjon helyébe forrás,
emelje négy százados, legyen kő.
Jöjjenek aztán csapások

*

az elszíneződött hó a lélek tava –
erre visz az út. Törvénye testünkre
vésve, termékeny ligeteivel, fölbuzgó
forrásaival. Ki terel itt nyáját?

*

befagyott folyóra emlékszem,
farkasok körömrájzára a jégen,
jeltelen hótorlaszok, ameddig
a szem ellát, körbe. És a mögöttük
lapuló szél. Visszhangtalan,
fehér éjszakák, üvöltésekkel
megdobált ablakok. Hajnalban
aztán szakadt torokkal távoznak
az irtás felé, jelentés nélkül,
mely élők sorsába fonódna

Áhítatok. A vak fogoly

a másik oldalon: rekeszek, szinte hallom, nézni onnan csak befelé, így az onnaniak, „a fázékony és szomjúhozó csillagoktól” lefelé a Szűzanya palástja és a szél a maga kárpitjával. Legbelül a múlt egymásra rohadó kupacai, rácsozott fény a zsalugátereken át, mintha összefüggései kívül rekedtek volna. A hírhedt kettős természet, mely az Ember Fiáéval rokon. A mélységeket mindazonáltal a pincék jelentik és az időnként fölkerülő „pincérek”: följegyzések legfennebb, de legalább valódiak, állítják szavakra utaltan, vaksin

*

az éghez nincs közelebb, aki fenn, a jövevények mégis rendre megvakulnak. Előbb még örülnek a párkányon pihenő madár mohó fejének, bíbic, mondják, és jegec, bíbic és jegec, kuncognak, mint az összeesküvők. Aztán egyre *világosabb* beszéd a kívülvaló (asszony vagy gyerek) emlegetése nélkül. A szem fénye visszazuhan, csaknem csontszilárdan, a kármin mélybe, száraz villámok szabdalják

a szemgolyó hideg légkörét. Herélt
hermészek a héják

*

kiszabott idő, vaságyak, se éjjel, se
nappal. Magányos kézfejek, az arc előtt
összeütköznek néha, viaskodó vadidegen
sirályok. Isten is kedvét leli benne. És
amikor a földtől elemelkedik kissé, aki
úgy dönt, hogy a maga sötétségében járni
tanul, tudható, hova zuhan, harmadik
változat nincs. Akkor rendszerint megkér
valakit, fektében még, hogy nézzen,
„vegyen szemügyre” helyette, de ne
szóljon semmit, neki „elegendő” így

*

egyebütt nem test ennyire, a viszony
sehol sem ilyen szövevényes, amit
a *manu propria* („önkéz”) valamelyest
kifejez és a szabadság szomszédságában
van valahol. A szoros közelség egy
mellkassal, combbal, meleg szőrrel, még
akkor is, ha a sajátja

*

mennyi élet! És mi lehetetlenebb?
Mennyi öldöklő erejű találkozás! –
nem tudhatja, jól emlékszik-e. Temérdek
lehetőség ketrecében. Nem nézi
senki. És mintha nézné valaki

Áhítatok. A minden élők útja

Mi nincsen már
folyvást, mindig is megelőlegezve...!
(Marno János)

kertet vásárol végül a férfi,
fölkapaszkodik az őszi ösvényen
és szóba áll a fákkal. Majd alá
jönnek ők is, egyenként vagy
zajos csoportban, megállnak
az ablak előtt és őt nézik,
Isten ölébe hullni vágyó
fejét. Aztán visszafordulnak
hamar, mielőtt még a hajnal fagya
elfedné a nedves utakat, és
helyükre állnak ismét. Nekünk
fázni kell és elrejtőzni. El
kell sötétíteni az ablakot.
Szólni kell: most elfordulok,
fordulj el. Én van és Te van.
Kívül és belül. (Hazatérni
végül.) (És belépni)

*

külön-külön fáznak az ujjak
és mindegyik másként. A szoba
északi szögletében ülve

a Törvényt felismerem.
(Az az otthon.)

*

nem emlékszem csak erre:
a vacsora lassan elkezdődik

*

és mindig a hegytetőn. Kialusznak
a lámpák, a csipkebokrok pihenni
térnek. Leoldott sarukra hajtják
ragyogó, fáradt fejüket

*

mint a kutyák, mikor lenéznek
rájuk. A kőkések mind már ott
hevernek az idők végezetéig. A
minden elők útja (Jób) itt
vezet el. S az egyensúly
ilyen törékeny

*

ki itt, ki ott született, nyomot
hóban hagy s homokban. Mint a
tenger. Köveket ismer meg és
néhány néma állatot lát
megszületni magában. Föllebegnek
kitekinteni a roppant víz
ablakán és aláhullnak rendre.
Helye mindnek van s van mindnek
ideje. Tudja a tenger

*

és tudják az apák is. Ültek,
várakoztak, vasakat láttak.
Szóltak az illatos széllel.
Talpuk alatt egy másik férfi,
alatta ismét másik, a föld
közepéig. Aztán így, föl. De
nem látja senki ezt sem

*

állnak a folyóban a nagy
kövekkel, sietve fölkel a nap
látni őket. Jönnek aztán
nagy áradások. És eltűnnek.
(De te átjuthatsz a lépegető
köveken.) Betöltik aztán
az égboltot

*

aki vagy, magamban meg nem
találom. Befogadni az arcüregbe
válogatatlanul az ásványokat –
nincs más. És visszaszületni,
messzire

Áhítat

nyomaim halott források

két lépés között
születetlen vagyok

mivé változom?
látásodra visszaporladok

a kertben az olajfák
készen állnak

és készen áll a pohár

Áhítatok. Ősz, hajfonat

levelek nagy zivatara, Uram,
s szél, szél az utak száraz
medrében. A kertben, fenn,
gyümölcsök kerülnek el a
szíjas fűben, remegő húsuk
a földdel lassan elvegyül

Hová tekintsek? A nézhetetlent
miként szemléljem? Hova
forduljak el? Ki szeret itt,
felettünk, rendre hullni,
alászállani? Ki bízza testem
esőre, ázni, elmállani az
alkonyatban és megmaradni
egy hajfonatban? Állnak a
fák nedvükszegetten

Intelem

aki elindul, lépésenként szedje
össze nyomait, hajoljon le,
vissza és emelje magához.
Messziről úgy tűnne, valamit
mindig leejt, elveszít, amire
legjobban vigyáz, és mégis,
rendre. Induljon el, mint a
halni kész nagyvadak, mikor
a legkönnyebbek ők s a talpuk
alatt nem roppannak az ágak. Ne
kövesse senki oda. Eltéved mind,
aki utat vél találni, s nem
vigyáz. Nem jut ki, nincs, aki
helyette roppant alakját
megőrizhetné ama napra. Semmit
se hagyjon hátra, nem dolga.
Mint a nap vagy a lélek hajszott
labdája. A fahatáron, majd, nem
érez fáradtságot, kész van, ez a jel,
mindent újra kezdene. Az övé ennyi,
hogy megérkezzen. Álljon meg,
mikor a legmagasabban van a nap,
egyedül, árnyéka láthatatlan
tócsájában. A többi nem dolga,
várjon, a többi nem. A magasban

[Erdélyi Magyar Adatbank]

Visky András: Goblen

köröző madaraké legfennebb, kik
napszálltáig csendben széthordják

Egész-rész

A túlélés bizony nem penzuma
az ég alatt. Hiába abrakolni.
Ami csak volt, lehetőből hulló holmi,
ringy-rongy hiány, a *nem lehet* maga,
mint aleset csak tűnő baleset.
S mi egyre készülünk jövő időre,
a *nem* vagyunkban hullunk így előre,
hogy más legyen. Hiányunk nyújt teret
megérteni, mi legvalónk egésze.
És teljünk másba vajon elenyész-e?
Korlátunk volna – ha! – a te-meg-én?
A dallam nem változtat szövegén,
a voltoknak a kattogás is része,
s a vérnyomok a másikunk egén.

Shakespeare-apokrif

[Ajtócsapkodások, lehulló kardok, lándzsák zaja, szörnyülködő jajok és csodálkozások. A látványtól mindenki kimenekül a helyiségből]

HORATIO Pusztuljatok, halált hozók, hozott haláltól rettegők! Pokol finnyásai!

[Csend. A haldokló Hamlethez lép]

HAMLET Győzd meg felőlem és igaz ügyemről
A kétkedőket.

HORATIO Azt ne várd soha:
Bennem a dánnál több a római!

HAMLET A római? Horatio, ugyan
Miről beszélsz? Netán most inkább
dán

Levél, midőn csak ember is alig?
E vérnek itt még van talán neve?
S ha volna is, mi az, ha mérgezett?
Ne, jó Horatio, ilyen méregnél
Nincsen sebesebb! Claudius: e név
Csak zsarnokot jelöl és semmi mást,
Nem dánt és legkevésbé rómaid, –
Hiszen tőled való minden szavam.
Lehet erősb igazságnál a jog?

HORATIO Igazság? És kié?

- HAMLET Hát senkié,
Ha önmagáé nem! Nem római,
S nem dán, Horatio!
- HORATIO Igaz ügyem –
Kitől való e szó?
- HAMLET Nem tartozom
Már önmagamhoz sem, a lelkem itt
Szorong a szájam szegletén, kiszáll
Hamar, már nem tartóztatom. Akkor
majd
Jól figyelj, e porhüvely ha megmered,
Kié vagyok s ügyem kié? Hogy dán
Vagy szarmata e nagy rakás szemét!?
Rúgjál bele, már most megengedem!
- HORATIO Menj hát! Engedd, hogy elfeledjelek!
Hátam mögé vetem kísérletem.
Jó éjt, királyfi! Én is elmegyek!
- HAMLET Kísérlet! Istenem, milyen szavak
Ütik fel táboruk közénk?! Én dán
Vagyok, Horatio, de a sebem,
Megesküszöm neked atyámnak szent
Nevére, nem dán! Ne is legyen
Sosem! Reá hagyom az átkom általad,
Ki nem-gyógyuló sebre ily tapaszt
Ragaszt, hogy folyjon vére még
tovább,
Tovább, s borítsa el a vére szomjazó
Tudatlanok hadát. Megvallom itt
neked,

Volt úgy, hogy már-már elveszett
szívem,

Alig lehettem önmagam, mikor
Feltámadott a szörnyű gondolat:
A dán igazság mindenek felett,
S kész lettem volna megbocsátani
Anyámnak s hitvesének.

HORATIO Nem tehetted meg.

HAMLET De ki, Horatio? Ki vívott itt
Csatát? A dán? Vajon a szellemem,
Az éjten szólalóval is rokon,
Nem ellenemre szólt, mikor ide,
Ím lásd, e szörnyű helyre rángatott?
S ha Hamlet voltam, önmagam,
szabad,

Feledni tudtam azt, hogy dán vagyok.

HORATIO E végre, Hamlet, látom én, tudom,
E végre szólított ide a végzeted,
S nem igazság virága szökken szárba
most!

Ők fogják mondani, hogy római
Vagyok, hogy bírassák igaz ügyed.

[Kiinn induló, lövések, vonuló csapatok hangja]

HAMLET Mi hadzaj ez?

HORATIO A győztesé.

HAMLET Csatát
ki nem vívott, győztes hogyan lehet?

HORATIO Mert várt. Kivárt. Felettébb érdekelte őt
Igaz ügyed. Ne halj meg addig még,
Míg meg nem lincselik a rómaid.

HAMLET Kísérlet? Mostmár értem én, te
szükszavú!

Barátságunk, Horatio, igaz?
Hát vidd, te kedves állat, menekülj!
Nincs bennem élet egy félórai.

HORATIO Ugyan, már késő, hercegem.
Pompásabb lesz a ravatal.
A többi néma csend. Nekünk.

HAMLET A többi néma csend. Elég.

[A puskaropogás már „bent” hallszik. Csend. Zene]

VÉGE